

Fricz Tamás: Új hatalmi súlypont jöhet létre

2016 február 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs

értékelve

Mérték

Az Európai Unió 2016 elejére válságba jutott. Három kérdésre kell választ keresnünk: mik a válság okai; milyen reformokra van szükség; és ezeket hogyan lehet véghezvinni?

Az Európai Unió vagy radikális reformokon esik át, vagy szétesik

Tehát: miért, milyen okokból jutott az unió intézményi és bizalmi válságba? A válasz roppant egyszer?: az uniót vezet? intézmények – különös tekintettel az Európai Bizottságra – önmaguk távolodtak el azoktól az alapértékektől és normáktól, amelyeket az alapító okiratokban, a chartákban és a lisszaboni szerződésben lefektettek. Másképpen fogalmazva, az unió ma már nem demokratikus és nem liberális intézményrendszer.

Miért nem demokratikus az unió? Először is azért, mert – különösen a bizottság – koncentrált és önkényes túlhatalmat hozott létre; a legkülönbözőbb szintű, általános és aprólékos döntéseket is gyakran egyoldalúan, a tagállamok megkérdésére nélkül hozta és hozza meg. Márpedig ez gyökeresen ellentmond az EU egyik legfontosabb vezérelvének, a szubszidiaritásnak, amely kimondja, hogy a döntéseket az európai polgárokhoz legközelebb eső szinteken kell meghozni. Ennek éppen az ellenkezője vált gyakorlattá: az európai polgároktól legtávolabbra eső, általuk elérhetetlen magasságokban működő központi szervezetek hozzák meg a rájuk vonatkozó döntéseket. Ebből levonható az a következtetés, hogy éppen az unió és annak bizottsága az, amelyik a leglátványosabban megsérti az unió alapértékeit. Ha tréfálkozni lenne kedvem, azt mondanám, hogy kötelességsegési eljárást kellene indítani az unió alapintézményeivel szemben a szubszidiaritás alapelveinek folyamatos megsértése miatt.

Másodszor, beavatkozik a tagállamok belügyeibe akkor, amikor meg kívánja szabni, hogy azok részleteiben hogyan és milyen módon működtesse a demokratikus intézményeiket. Erre markáns példa a korábban Magyarország, napjainkban pedig Lengyelország ellen indított eljárásorozat. Ezáltal az unió, illetve a bizottság korlátozza a tagállamok szuverenitását, s úgy viselkedik, mintha felettes szerv lenne a tagállamok felett. Mondjuk ki: a saját, szerződésben lefektetett alapértékeit nem betartó bizottságnak semmilyen jogi és erkölcsi alapja nincs az „új” (vajon még meddig „új”?) tagállamok kiiktatásához és azok 7-es szankcióval való fenyegetéséhez.

Harmadszor, a migránsválság kapcsán az unió, illetve a bizottság a tagállami konszenzus teljes hiányában hoz önkényes döntéseket. Látványos jele ennek a kötelező kvótákkal kapcsolatos egyoldalú határozat, amelyet hazánk és Szlovákia az Európai Bíróságnál támadott meg. Látványos jele ennek, hogy a migránsokkal kapcsolatos eljárások esetében Magyarország szemében a szálkát is felhánytorgatja, és kötelességsegési eljárást indít ellenünk, míg Németország és Angela Merkel szemében a gerendát sem veszi észre, amikor Berlin az összes schengeni és dublini egyezményt sárba taposva hívta meg és engedte be hazájába a szíriai migránsokat. Hol van a Németországgal szembeni kötelességsegési eljárás? Hol van a szigorú jogszabálykövetés? Kimondom: sehol. Az EU nem követi a saját jogszabályait.

Végül negyedszer: az EU – s különösen a bizottság – lényegében véve semmibe veszi az uniós állampolgárok véleményét. Az elmúlt hónapok európai közvélemény-kutatásai, s kiváltképp a szilveszteri események utáni hangulat feketén-fehéren bizonyítja, hogy az európai emberek döntő része félti a jövőjét, félti a hazáját a menekültektől, és a migránsáradat leállítását követeli. Az unió döntéshozó szervei, élén Jean-Claude Junckerrel, viszont ennek az álláspontnak éppen az ellenkezőjét képviselik, s ennek szellemében hozzák döntéseiket. Márpedig az az unió, amelyik ennyire látványosan nem törődik az állampolgárai véleményével, sőt semmibe veszi azt, vajon mitől és miért demokratikus? De mindezen túl az unió nem is liberális. Az EU intézményeit, a bizottságot és az Európai Parlamentet is eluralta az a neoliberalizmusnak nevezett, a klasszikus liberális szabadságelvektől gyökeresen eltávolodott „píszí” beszédmód és narratíva, amelyet az európai sajtó és médiavilág is alátámaszt és képvisel. A neoliberalizmus a valaha szebb napokat látott liberalizmusnak az a végletekig eltorzult megjelenési formája, amely éppen a szabad véleménynyilvánítás lehetőségét korlátozza vagy szünteti meg – azaz a saját liberális farkába harap.

Ezek után tegyük fel a kérdést: mit kell megreformálni? Minek kell átalakulnia ahhoz, hogy az EU újra demokratikus és működőképes legyen?

Az unió radikális intézményi és szemléletbeli reformra szorul. Az intézményi változások iránya a következő lehet: meg kellene szüntetni az EU kormányának nevezett bizottságot, amely egy túlméretezett, hiperbürokratikus, önkényes, antidemokratikus szervezetté vált, melynek vezetői politikai háttéralkuk során nevezik ki. A bizottság szervezeti apparátusát – természetesen karcsúbbá és hatékonyabbá téve – a tagállamok államfői és miniszterelnökeiből (valamint minisztereiből) álló Európai Tanács irányítása alá kellene helyezni, méghozzá azért, mert a tanácsot kellene valódi döntéshozó szervvé átalakítani – ha tetszik, kormánnyá –, ahol érvényesül a tagállami egyenjogúság és a demokratikus legitimitáció. Annál is inkább, mert a tanács tagjait, a kormányfőket közvetlenül a tagállamok állampolgárai választják meg. Fontos szempont, hogy a tanács megerősítésével, kormányzó szervezetté alakításával az Európai Egyesült Államok föderális koncepciója helyett az erzsébeti nemzetállamokra épülő unió irányába indulnánk el.

Ezen túl a parlamentet a jelenlegi béna kacska állapotából ki kell mozdítani, s valós, az immáron kormányként funkcionáló tanács ellenőrzésére hivatott jogszabályalkotó testületté kell átalakítani. Lényeges lenne az Európai Parlament eddigi, fecsegő-vitatkozó, politikai hangulatkeltő, de valójában súlytalan jellegét gyökeresen átalakítani, s a jogszabály-előkészítő, jogszabályalkotó közpolitikai munka irányába eltolni. Egyben a parlament létszámát radikálisan le kellene csökkenteni, hogy valóban ne egy kádertemető, illetve másodosztályú politikusok pénzgöngyölgője helye legyen (tisztelet a kivételeknek, mert azok is vannak), hanem valóban rátermett képviselők felelős döntéshozó testülete.

Ebből már jól látszik, hogy az EU intézményrendszerét a nemzetállami parlamentáris demokráciák modelljéhez kell közel vinni, ezzel is eltávolodva a centralizált, paternalista, egy központból, felülről irányított, nem demokratikus modelltől. A rendszert a feje tetejéről a talpára állítva újra – vagy most először – alulról, a nemzetállamok és a nemzeti parlamentek felől kell újjászervezni, úgy, hogy a tagállamokon belüli parlamentáris demokráciák mintájának megfelelően alakuljon ki az unió központi intézményei közötti együttműködés és hatalommegosztás is. Ha jobban belegondolunk, ez az alulról szervezett Európai Unió – szemben az Amerikai Egyesült Államokkal – nem föderáció, hanem szuverén nemzetállamok szövetsége lenne, egy sajátos konstrukció, amelyben az EU tagállamai továbbra is megőriznék szuverenitásukat a nemzeti identitás, a közös kultúra, a nyelv és a történelmi hagyományok alapján.

S végül: vajon ezek a radikális reformok hogyan valósíthatók meg? A válasz röviden: a migránsválság megmutatta, hogy a közép- és délkelet-európai országok érdekei hasonlóak és összeegyeztethetők. Egészen más okokból, de a David Cameron vezette konzervatív kormány is az Európai Unió radikális reformjában érdekelt, azaz a brit és a közép-európai érdekek is összetárolhatók. Ezek után számoljunk kicsit: a visegrádi országok, a Baltikum, Szlovénia, Horvátország, Románia és esetleg Bulgária, kiegészülve Nagy-Britanniával – ez összesen tizenkét ország a 28-ból, ráadásul egy nehézsúlyú szereplővel az élén. Ugye, tizenkét ország akarata ellenére nehéz működni?

Fricz Tamás - A szerző politológus

www.magyaridok.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lajkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lajk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló